

POSTANOWIENIE

Dnia 30 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Widło (przewodniczący)

SSN Marcin Łochowski

SSN Grzegorz Żmij (sprawozdawca)

w sprawie z protestu J. B. G.

przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
przy udziale:

1) Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej,

2) Prokuratora Generalnego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 30 lipca 2020 r.,

pozostawia protest bez dalszego biegu.

UZASADNIENIE

W dniu 16 lipca 2020 r. J. B. G. wniosła do Sądu Najwyższego protest przeciwko wyborowi A. S. D. na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Skarżąca zarzuciła, że ustawa z dnia 2 czerwca 2020 r. o szczególnych zasadach organizacji wyborów powszechnych na Prezydenta Rzeczypospolitej zarządzonych w 2020 r. z możliwością głosowania korespondencyjnego wniesiona została jako projekt poselski, zaś procedowana była w trybie pilnym, w jakim procedowane są projekty wniesione przez Radę Ministrów, co stanowi naruszenie art. 123 Konstytucji RP. Nadto wyznaczona data wyborów na dni 28 czerwca 2020 r. i 12 lipca 2020 r. stanowi rażące naruszenie art. 128 Konstytucji RP.

Prokurator Generalny w swoim stanowisku z dnia 25 lipca 2020 r. wniósł o pozostawienie protestu bez dalszego biegu, albowiem skarżąca wbrew obowiązkowi określonymu w art. 321 § 3 Kodeksu wyborczego nie sformułowała w nim konkretnych zarzutów oraz nie przedstawiła ani nie wskazała dowodów pozwalających na weryfikację zasadności zarzutów, wyrażając jedynie swoją subiektywną ocenę procedowania przepisów wyborczych oraz wyznaczenia terminu wyborów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Protest wyborczy J. B. G. podlegał pozostawieniu bez dalszego biegu.

Prawo obywatela do wniesienia protestu wyborczego wywodzi się z przepisów konstytucyjnych. Jak stanowi art. 129 ust. 2 Konstytucji RP, wyborcy przysługuje prawo zgłoszenia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej na zasadach określonych w ustawie.

Zasady i tryb organizacji wyborów Prezydenta RP w związku z ogłoszonym stanem epidemii na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej reguluje ustawa z dnia 2 czerwca 2020 r. o szczególnych zasadach organizacji wyborów powszechnych na Prezydenta Rzeczypospolitej zarządzonych w 2020 r. z możliwością głosowania korespondencyjnego (t.j. Dz.U. 2020, poz. 979, zwana dalej u.wyb.2020). W zakresie nieuregulowanym w ww. ustawie stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (t.j. Dz.U. 2019, poz. 694 ze zm., zwanym dalej k.wyb.) (art. 1 ust. 2 u.wyb.2020).

Protest przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej musi spełniać wymogi przewidziane w art. 82 § 1 k.wyb., aby mógł być przedmiotem merytorycznego rozpatrzenia przez Sąd Najwyższy. Protest wyborczy musi być zatem wniesiony z powodu: dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów lub naruszenia przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów. Obowiązkiem wnoszącego protest wyborczy zgodnie z przepisami Kodeksu wyborczego jest sformułowanie

w nim zarzutów dotyczących naruszenia unormowań zawartych w tymże kodeksie, albo dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom – mające wpływ na wynik wyborów, jak też przedstawienie lub wskazanie dowodów uzasadniających te zarzuty (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2014 r., III SW 8/14, z dnia 24 czerwca 2019 r., I NSW 16/19).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że podniesione przez wnoszącą protest zarzuty nie spełniają ustawowych wymogów, o których mowa w art. 82 § 1 k.wyb.

Skarżąca zakwestionowała sposób przeprowadzenia postępowania ustawodawczego zakończonego uchwaleniem ustawy z dnia 2 czerwca 2020 r. o szczególnych zasadach organizacji wyborów powszechnych na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych w 2020 r. z możliwością głosowania korespondencyjnego, formułując zarzut naruszenia art. 123 i art. 128 Konstytucji RP.

Przedmiotem zarzutu powinny być więc takie okoliczności (działania lub zaniechania), skutek których tak rozumiany własny, rzeczywisty i aktualny interes prawny protestującego doznał naruszenia. Przyjęty w Kodeksie wyborczym model protestu wyborczego polega na sprawowaniu przez Sąd Najwyższy indywidualno-konkretnej kontroli ważności wyborów, natomiast brak jest podstaw prawnych do prowadzenia przezeń kontroli abstrakcyjnej (postanowienia Sądu Najwyższego z: 18 lipca 2019 r., I NSW 39/19; 30 października 2019 r., I NSW 117/19, 20 listopada 2019 r., I NSW 216/19).

Obowiązkiem wnoszącego protest wyborczy zgodnie z przepisami Kodeksu wyborczego jest sformułowanie w nim zarzutów dotyczących naruszenia unormowań zawartych w tymże kodeksie, albo dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom – mające wpływ na wynik wyborów, jak też przedstawienie lub wskazanie dowodów uzasadniających te zarzuty (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2014 r., III SW 8/14, z dnia 24 czerwca 2019 r., I NSW 16/19).

Dodatkowo zauważyć należy, że protest wyborczy jest środkiem procesowym o indywidualno-konkretnym charakterze, m.in. przez to, iż może być on wniesiony wyłącznie przez podmioty bezpośrednio uczestniczące w wyborach,

jego przedmiotem mogą być tylko naruszenia, które protestujący jest w stanie udowodnić, tj. mające miejsce w konkretnej sytuacji doświadczonej przez protestującego. Z powyższego wynika, że protest wyborczy nie może mieć charakteru abstrakcyjnego, czyli stawiać ogólnych zarzutów co do potencjalnych naruszeń prawa wyborczego w skali całego kraju, które nie mają żadnego związku z osobą wnoszącą ten protest.

Sąd Najwyższy zwraca również uwagę, że w postępowaniu cywilnym warunkiem udzielenia sądowej ochrony prawnej jest istnienie obiektywnej potrzeby jej uzyskania przez podmiot dochodzący swych praw (interesu prawnego). Wszczytanie postępowań sądowych i podejmowanie w jego ramach czynności procesowych przez podmioty prywatne jest uzależnione od tego, czy w konkretnym przypadku istnieje obiektywna potrzeba wszczęcia postępowania. Zdaniem Sądu Najwyższego w niniejszym składzie pogląd ten można również odnieść do postępowania nieprocesowego w sprawie protestu wyborczego przeciwko ważności wyborów. Idea obiektywnej potrzeby uzyskania ochrony prawnej, uzasadnia uznanie interesu prawnego w zaskarżeniu jako przesłanki dopuszczalności środków zaskarżania nie tylko na gruncie postępowania cywilnego, ale również w postępowaniu wyborczym (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 2019 r., I NSW 39/19).

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania, w ocenie Sądu Najwyższego, po pierwsze wnosząca protest nie sprostала obowiązkowi sformułowania w sposób należyty zarzutów protestu, bowiem nie wskazała, które przepisy (Kodeksu karnego czy też wyborczego) zostały w jej ocenie zostały naruszone. Po drugie, wnosząca protest pomimo przytoczenia nieprawidłowości w procesie legislacyjnym, czy też dotyczących wyznaczenia daty wyborów, nie wskazuje czy jej prawo zostało naruszone. Z protestu nie wynika aby skarżąca nie mogła oddać głosu lub też tego prawa została pozbawiona. W związku z tym wnosząca protest nie wykazała interesu prawnego w sprawie z protestu wyborczego przeciwko ważności wyborów. Oznacza to, że protest nie spełnia warunków określonych w art. 321 § 3 k.wyb.

Zgodnie z art. 322 § 1 zd. 1 k.wyb. Sąd Najwyższy pozostawia bez dalszego biegu protest wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną lub niespełniający warunków określonych w art. 321 k.wyb.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy na podstawie art. 322 § 1 zd. 1 k.wyb. w zw. z art. 321 § 3 k.wyb. i w zw. z art. 1 ust. 2 u.wyb.2020 pozostawił protest bez dalszego biegu.